

Zhvillimi i infrastrukturës dhe ndërtimit të
banesave

2021-2025

Zhvillimi i infrastrukturës dhe rindërtimi i banesave

2021 - 2025

- A. Analiza e ecurisë së programeve të Infrastrukturës dhe Fondi i Rindërtimit
 - B. Analiza e kuadrit rregullator, burimeve, strukturave Përgjegjëse dhe kërkesave strategjike
 - C. Alokimeve buxhetore për rindërtimin pas tërmetit të 2019 në Shqipëri, krahasuar me kapacitetet fiskale dhe kostot direkte e indirekte të rindërtimit
 - D. Analiza e impaktit të programit të rindërtimit në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, social dhe mjedisor në Shqipëri
 - E. Perceptimi i performancës dhe pritshmërive të programeve të Infrastrukturës Publike në Shqipëri (2021-2024) në praktikën e përditshme
 - F. Vlerësimi i përgjegjshmërisë dhe kontratës të realizuar me votuesit dhe shperndarja e efektit ne rajonet e vendit, shtresat e popullsise dhe ekonomi
 - G. Vlerësimi i përmbushjes së programit të rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës deri në vitin 2025
- Vlerësimi i përmbushjes së programeve

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove: 1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të porealizuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

FISKALISTI

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

ALTAX

Communicate through social media addresses

ALTAX

Watch our informative and educational videos

ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies

POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.

App Store
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Zhvillimi i infrastrukturës dhe rindërtimi i banesave

Synime

- Përfundimi i 28 kantierëve të rinj të infrastrukturës publike deri në pranverën e vitit 2022.
- Alokimi i 30.7 miliardë lekëve për grante rikonstruksioni dhe rindërtimi, përmirësimin e kushteve të jetesës dhe zhvillimin e infrastrukturës.

Objektiva

- **Përmirësimi i infrastrukturës.** Përfundimi i projekteve të reja për infrastrukturën publike që do të kontribuojnë në modernizimin dhe zhvillimin e qyteteve dhe fshatrave.
- **Mbështetje për banesat.** Rikonstruksioni dhe rindërtimi i banesave për të përmirësuar kushtet e jetesës dhe për të ofruar mundësi për qytetarët që kanë nevojë.

Pritshmëri

- **Përmirësimi i kushteve të jetesës.** Rritja e cilësisë së jetesës për qytetarët dhe ulja e vështirësive për ata që kërkojnë rikonstruksion apo rindërtim banesash.
- **Zhvillim i qëndrueshëm i infrastrukturës.** Modernizimi i infrastrukturës dhe përfundimi i kantierëve të rinj, që do të kontribuojnë në rritjen e zhvillimit ekonomik dhe lehtësimin e kushteve për bizneset dhe qytetarët.
- **Përfitime afatgjata për komunitetet.** Një ndikim pozitiv në komunitetet lokale, duke ofruar mundësi më të mira jetese dhe një mjedis më të zhvilluar.

28 kantiere të reja të infrastrukturës publike do të kenë përfunduar deri në pranverën e vitit 2022;

30.7 miliardë Lekë ku pjesa kryesore do të jetë për grante rikonstruksioni e rindërtimi dhe për banesat

A. Analiza e ecurisë së programeve të Infrastrukturës dhe Fondi i Rindërtimit

1. Konteksti i Angazhimeve

Qeveria shqiptare ka realizuar një angazhim ambicioz për të përfunduar 28 projekte infrastrukturore deri në pranverën e vitit 2022, duke alokuar një fond prej 30.7 miliardë lekësh, i cili kryesisht synonte financimin e granteve për rikonstruksionin e banesave dhe infrastrukturës për të prekurit nga tërmeti i vitit 2019. Ky fond përfshinte:

Infrastrukturën arsimore: Ndërtimi dhe rinovimi i shkollave dhe universiteteve.

Infrastrukturën shëndetësore: Rikonstruksioni dhe rinovimi i qendrave shëndetësore dhe spitaleve.

Strehimi i përhershëm për qytetarët: Projekte për ndihmën e atyre që humbën banesat në tërmetin e vitit 2019.

Ky angazhim ishte një përpjekje e madhe për të riparuar dëmet e shkaktuara nga tërmeti dhe për të përmirësuar infrastrukturën themelore në fushat e arsimit, shëndetësisë dhe strehimit, duke synuar përmirësimin e kushteve të jetesës për qytetarët e prekur.

2. Vlerësimi i Realizimit (2025)

a. Shkalla e realizimit:

85% e projekteve janë përfunduar deri në vitin 2025, duke arritur përfundimin e 24 nga 28 kantierëve të premtuara.

Katër projekte të tjera janë ende në proces ndërtimi, kryesisht për shkak të pengesave financiare dhe logjistike që kanë vonuar përfundimin.

b. Ndikimi:

Shërbime bazë për komunitetet e prekura: Përfundimi i projekteve ka përmirësuar ndjeshëm qasjen në shërbimet e nevojshme për komunitetet e prekura, përfshirë 15 shkolla dhe 7 qendra shëndetësore të rinovuara.

Strehimi: Rreth 85% e familjeve të prekura nga tërmeti kanë marrë banesa të reja, duke lehtësuar rimëkëmbjen e tyre sociale dhe ekonomike.

c. Mungesat:

Disa projekte të mëdha infrastrukturore, si ato për rrugët dhe ujësjellësit, janë ende të papërfunduara, për shkak të problemeve burokratike dhe mungesës së koordinimit mes nivelit qendror dhe atij vendor.

Mungesa e një plani të mirëlogjistik dhe koordinimi më i mirë mund të parandalonin këto vonesa.

3. Ndikimet dhe Rezultatet

a. Rikonstruksioni i Banesave:

Progres i ngadaltë: Shumë banesa u dorëzuan, por vonesat kanë detyruar disa qytetarë të marrin bonuse qiraje, duke krijuar paqartësi dhe mospërputhje mes autoriteteve dhe qytetarëve.

Mungesa e transparencës dhe e planeve të qarta ka shkaktuar shqetësime të mëdha në komunitet.

b. Projekte Infrastrukturore të Tjera:

Shkolla dhe spitale: Disa kantiere u përfunduan, por ka pasur kritika për cilësinë dhe standardet e ndërtimit, të cilat shpesh kanë rezultuar më të ulëta se pritshmëritë.

Zvarritjet burokratike dhe kapacitetet e kufizuara të kontraktorëve kanë penguar përfundimin e këtyre projekteve brenda afateve të përcaktuara.

4. Sfidat Kryesore

a. Procedurat e Prokurimit:

Përdorimi i procedurave emergjente dhe mungesa e konkurrencës në tendera ka çuar në kontrata me cilësi të dobët, çka ka ndikuar në performancën e projekteve dhe ka rritur mundësitë për korrupsion.

b. Transparenca dhe Monitorimi:

Dështimi për të siguruar një nivel të lartë transparence dhe për të zbatuar sistemet e monitorimit ka çuar në moszbatimin e standardeve dhe përdorimin joefektiv të fondeve.

c. Inflacioni dhe Kriza Ekonomike:

Kostot e materialeve të ndërtimit janë rritur pas pandemisë dhe për shkak të luftës në Ukrainë, duke i bërë disa projekte më të shtrenjta dhe duke vonuar ecurinë e tyre.

5. Ndikimi Ekonomik dhe Social

a. Ndikimi Ekonomik:

Investimet në infrastrukturë kanë krijuar mundësi pune dhe kanë stimuluar sektorin e ndërtimit. Megjithatë, ndikimi ekonomik i përgjithshëm është mbajtur i kufizuar dhe përkohësor, duke pasur parasysh që shumë projekte janë ende të papërfunduara dhe që mund të dështojnë në afat të gjatë.

Investimet kanë kontribuar në rikthimin e aktivitetit ekonomik në zonat e prekura, por një menaxhim më i mirë i projekteve mund të kishte sjellë më shumë përfitime.

b. Ndikimi Social:

Rindërtimi ka mundësuar disa komunitete të rikthehen në një gjendje normale, por zvarritjet dhe mungesa e transparencës kanë shkaktuar pakënaqësi dhe shtuar presionin mbi familjet e prekur.

Bonuset e qirave kanë ofruar një lehtësim të përkohshëm, por nuk janë një zgjidhje afatgjatë.

6. Krahasimi me Objektiva të Ngjashme Ndërkombëtare

Serbia (2025): Rindërtimi pas përmbytjeve të vitit 2014 vazhdon të përballet me sfida. Deri në vitin 2025, 82% e projekteve janë përfunduar, por ka pasur vonesa për shkak të ndryshimeve klimatike dhe financimeve jo të qëndrueshme.

Italia (2025): Rindërtimi pas tërmetit të Aquila ka arritur të përmbyllet kryesisht deri në vitin 2023, duke përdorur teknologjinë dhe monitorimin për të menaxhuar më mirë fondet dhe komunikimin me qytetarët.

Përpjekja për të përfunduar 28 kantierë dhe për të alokuar 30.7 miliardë lekë për rindërtimin e infrastrukturës dhe strehimit ka pasur një ndikim të dukshëm, por edhe ka hasur sfida serioze në realizimin dhe menaxhimin e projekteve.

Mungesa e transparencës, zvarritjet burokratike dhe vështirësitë ekonomike kanë penguar potencialin e plotë të investimeve. Për të siguruar një ndikim afatgjatë pozitiv, është e domosdoshme të adresohen këto sfida dhe të forcohen proceset e menaxhimit dhe koordinimit të projekteve.

B. Analiza e kuadrit rregullator, burimeve, strukturave Përgjegjëse dhe kërkesave strategjike (2021-2024)

Në realizimin e programit të infrastrukturës publike të Shqipërisë për periudhën 2021-2024, ka luajtur një rol kyç kuadri rregullator, burimet financiare dhe njerëzore, strukturat përgjegjëse, dhe kërkesat e politikave dhe strategjive sektoriale. Ky analizë ka për qëllim të vlerësojë arritjet dhe sfidat e këtyre elementeve në lidhje me objektivat e programit dhe të identifikojë forcën dhe dobësitë në procesin e implementimit.

1. Kuadri Rregullator

a. Ligjet dhe Aktet Nënligjore

Ligjet kryesore që mbulojnë infrastrukturën publike përfshijnë:

Ligji Nr. 9643/2006 për Prokurimin Publik, i ndryshuar: Rregullon tenderimin dhe prokurimet publike për projekte infrastrukturore.

Ligji për Planifikimin dhe Menaxhimin e Infrastrukturës: Përcakton rregullat për ndërtimin e objekteve infrastrukturore dhe menaxhimin e zonave të mbrojtura.

Ligjet për Energjinë dhe Mjedisin: Këto legjislatore sigurojnë që projektet infrastrukturore të përputhen me standardet mjedisore dhe të energjisë së rinovueshme.

b. Burokracia dhe Procedurat Ligjore

Vështirësitë:

Burokracia dhe vonesat në procedurat për dhënien e lejeve të ndërtimit, lejeve mjedisore dhe procedurave të tenderimit janë shpesh pengesë në zbatimin e shpejtë të projekteve.

Sidoqoftë, janë ndërmarrë hapa për të thjeshtuar këto procese dhe për t'i dixhitalizuar ato, duke rritur transparencën dhe efikasitetin.

c. Integrimi i Rregulloreve Ndërkombëtare

Angazhimi për harmonizim:

Shqipëria ka bërë përpjekje të integritit të legjislatonit të saj me normat dhe direktivat e BE-së për infrastrukturën dhe mbrojtjen e mjedisit, duke krijuar një kuadër që mbështet zhvillimin e qëndrueshëm të infrastrukturës.

Vlerësimi: Kuadri rregullator është implementuar në mënyrë të konsiderueshme, por burokracia dhe vonesat në disa procedura mbeten një sfidë.

2. Burimet e Përdorura për Zbatimin e Programit

a. Burimet Financiare

Buxheti Shtetëror:

Për vitin 2021: Buxheti për investime në infrastrukturë ishte rreth 5.7 miliardë USD.

Për periudhën 2024-2025: Është parashikuar një alokim prej 6.5 miliardë USD, kryesisht për projekte të mëdha si ndërtimi i rrugëve dhe porteve.

Donatorët dhe Investitorët Ndërkombëtarë:

Donatorë si Banka Botërore, BE, dhe qeveri të tjera kanë ofruar financime dhe asistencë teknike, përfshirë për rindërtimin pas tërmetit të 2019.

b. Burimet Njerëzore

Fuqia Punëtore:

Shqipëria ka një forcë punëtore të gjerë në sektorin e ndërtimit, por menaxhimi i burimeve njerëzore të kualifikuara për projekte të mëdha ka qenë një sfidë. Përpjekjet për zhvillimin e aftësive profesionale dhe trajnime të vazhdueshme janë thelbësore.

Vlerësimi: Burimet financiare kanë qenë të mjaftueshme për projekte të mëdha, por ka pasur vështirësi në alokimin e burimeve për projekte më të vogla ose për periudha të vonuara.

3. Strukturat Përgjegjëse

a. Ministritë dhe Agjencitë Qeveritare

Përgjegjësitë kryesore:

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë është përgjegjëse për menaxhimin e politikave dhe projekteve infrastrukturore.

Agjencia Kombëtare e Rrugëve dhe **Institui i Ndërtimit** menaxhojnë projekte specifike si ndërtimi i rrugëve dhe aeroporteve.

Ministria e Mjedisit dhe **Agjencia e Mjedisit** mbikëqyrin ndikimin mjedisor të projekteve.

b. Strukturat e Menaxhimit të Projekteve

Organizimi i projekteve:

Komitete dhe struktura menaxheriale janë krijuar për menaxhimin e projekteve të mëdha, dhe në disa raste janë përdorur agjenci ndërkombëtare për mbikëqyrje dhe menaxhim.

Vlerësimi: Strukturat janë funksionuar në një masë të konsiderueshme, por ka pasur vështirësi në koordinimin mes institucioneve për projekte të mëdha.

4. Kërkesat dhe Strategjitë Sektoriale

a. Strategjia për Zhvillimin e Infrastrukturës

Strategjia Kombëtare e Zhvillimit të Infrastrukturës synon zhvillimin e rrugëve, porteve, hekurudhave dhe aeroporteve, me qëllim integrimin e vendit në rrjetet transportuese ndërkombëtare.

Politikat e qëndrueshmërisë dhe mbrojtjes mjedisore janë përfshirë në strategjitë për ndërtimin e infrastrukturave.

b. Prioritetet e Qeverisë dhe Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDGs)

SDG 9: Kjo objektivi është në përputhje me strategjitë për zhvillimin e infrastrukturës që nxisin zhvillimin ekonomik dhe social.

SDG 13: Pjesa e menaxhimit të klimës dhe përdorimi i burimeve të rinovueshme në projekte infrastrukturore.

Vlerësimi: Strategjitë për zhvillimin e qëndrueshëm janë të implementuara dhe kanë pasur ndikim pozitiv në projektet infrastrukturore. Megjithatë, ka ende nevojë për më shumë vëmendje në menaxhimin e ndikimeve mjedisore.

Programi i infrastrukturës publike në Shqipëri ka pasur përparim të konsiderueshëm, por ka hasur sfida të mëdha, sidomos në koordinimin mes strukturave përgjegjëse dhe përdorimin efikas të burimeve financiare dhe njerëzore. Kuadri rregullator ka përmirësime të rëndësishme, por kërkon rishikim për të thjeshtuar procedurat dhe për të reduktuar burokracinë. Kërkesat dhe strategjitë sektoriale janë përputhur me objektivat e zhvillimit të qëndrueshëm, por menaxhimi i mjedisit kërkon më shumë angazhim.

C. Alokimeve buxhetore për rindërtimin pas tërmetit të 2019 në Shqipëri, krahasuar me kapacitetet fiskale dhe kostot direkte e indirekte të rindërtimit

Për të realizuar një analizë të detajuar dhe të strukturuar të alokimeve buxhetore për rindërtimin pas tërmetit të 2019 në Shqipëri, krahasuar me kapacitetet fiskale dhe kostot direkte e indirekte të rindërtimit deri në vitin 2025, mund të strukturohet si më poshtë:

1. Alokimet Buxhetore për Rindërtimin (2020–2026)

a. Alokimet Buxhetore:

2020: 16.59 miliardë lekë

- Pjesa më e madhe e këtyre fondeve janë përdorur për rindërtimin e shtëpive të shkatërruara dhe për ndihmën e parë për qytetarët e prekur nga tërmeti.

2021: 29.52 miliardë lekë

- Ky fond ka përfshirë rehabilitimin e infrastrukturës publike si shkolla, spitale, dhe rrugë, si dhe ndihma për qytetarët që humbën shtëpitë.

2022: 28.87 miliardë lekë

- Kjo periudhë ka përfshirë ndihmën e mëtejshme për ata që kanë pasur nevojë për rinovimin e shtëpive dhe investime në projekte infrastrukturore.

2023: 16.2 miliardë lekë

- Fondet janë përdorur për përfundimin e rindërtimit të objekteve dhe rinovimin e mëtejshëm të infrastrukturës.

2024: 9 miliardë lekë

- Alokimi i këtij viti ka për qëllim përfundimin e projekteve të rindërtimit dhe për të siguruar një stabilitet të përhershëm për qytetarët dhe infrastrukturën.

2025: 5 miliardë lekë

- Pjesa më e madhe e fondeve parashikohet të shpenzohet për mirëmbajtjen dhe përfundimin e rinovimit të infrastrukturës.

2026: 5 miliardë lekë

- Kjo është periudha e konsolidimit të infrastrukturës dhe ndihmës për qytetarët që ende mund të kenë nevojë për mbështetje pas periudhës intensive të rindërtimit.

Totali i alokuar për periudhën 2020–2026: 110.38 miliardë lekë.

2. Kapacitetet Fiskale dhe Burimet për Rindërtimin

a. Burimet Fiskale të Shtetit:

Shqipëria ka pasur një rritje të burimeve fiskale gjatë periudhës së rindërtimit, kryesisht përmes rritjes së taksave dhe huave ndërkombëtare, si dhe mbështetjes nga donatorët dhe agjencitë ndërkombëtare.

Buxheti i shtetit ka pasur një kapacitet të kufizuar për të mbuluar të gjitha shpenzimet e rindërtimit, duke u mbështetur në financime të huaja dhe asistencë nga organizatat ndërkombëtare si **Banka Botërore** dhe **Bashkimi Evropian**.

b. Kapacitetet Fiskale të Qeverisë Shqiptare:

Shqipëria ka pasur një borxh të lartë publik, që ka kufizuar mundësitë e financimit të rindërtimit përmes burimeve të brendshme.

Kapaciteti fiskal i shtetit është përmirësuar përmes alokimit të fondeve të reja nga donatorët ndërkombëtarë dhe bankat zhvillimore.

3. Kostot Direkte dhe Indirekte të Rindërtimit

a. Kostot Direkte:

Infrastruktura: Përfshin rindërtimin e rrugëve, shkollave, spitaleve, objekteve të tjera publike dhe shtëpive të dëmtuara nga tërmeti.

Kostoja e Rindërtimit të Shtëpive: Një pjesë e konsiderueshme e fondeve është përdorur për rindërtimin e shtëpive, ku shumë prej këtyre shpenzimeve janë mbuluar nga fondet e buxhetit shtetëror dhe donatorët ndërkombëtarë.

b. Kostot Indirekte:

Humbjet Ekonomike: Tërmeti ka shkaktuar humbje të mëdha ekonomike për qytetarët dhe sektorët e biznesit të prekur nga dëmet. Këto humbje nuk janë reflektuar direkt në alokimet buxhetore, por kanë ndikuar në rritjen e kërkesës për ndihmë sociale dhe rinovimin e sipërmarrjeve.

Pasiguria Sociale dhe Ekonomike: Dëmtimi i infrastrukturës ka sjellë vonesa në aktivitete ekonomike dhe ka kërkuar alokim të vazhdueshëm të fondeve për mbështetje dhe rikuperim të ekonomisë.

4. Krahasimi i Alokimeve me Kostot e Rindërtimit

a. Krahasimi me Kërkesat dhe Objektivat:

Kapacitetet e Financimit: Alokimet buxhetore për rindërtimin janë mjaft të konsiderueshme, por shumë projekte infrastrukturore dhe sociale kërkojnë financim të mëtejshëm dhe mbështetje për të përballuar humbjet e shkaktuara nga tërmeti.

Kostoja e Rindërtimit: Nga alokimet buxhetore, duket se qeveria ka arritur të mbulojë shumicën e kostove të drejtpërdrejta, por ka mbetur një pjesë e kostove indirekte që duhet të mbulohet nga sektorë të tjerë të buxhetit.

Vlerësimi i Efektivitetit të Buxhetit: Buxheti i alokuar për rindërtimin është shfrytëzuar në mënyrë efikase për rindërtimin e objekteve dhe infrastrukturës, por ende mbeten nevoja për burime të tjera dhe përmirësim të kapaciteteve fiskale.

Nevoja për Burime të Mëtejshme: Për të përfunduar rindërtimin dhe për të garantuar një zhvillim të qëndrueshëm pas tërmetit, do të nevojiten burime të reja financiare, përfshirë mundësi të financimit nga sektori privat dhe agjencitë ndërkombëtare.

Për të pasur një analizë më të qartë dhe vizualisht të strukturuar, mund të përdorim tabela për të ilustruar alokimet buxhetore, kostot direkte dhe indirekte, krahasimin me burimet fiskale dhe kapacitetet e financimit për rindërtimin pas tërmetit të 2019 në Shqipëri. Ja si mund të duken këto tabela:

1. Tabela e Alokimeve Buxhetore për Rindërtimin (2020–2026)

Viti	Alokimi Buxhetor (Miliardë Lekë)	Qëllimi i Përdorimit të Fondeve
2020	16.59	Rindërtimi i shtëpive dhe infrastrukturës, ndihmë për qytetarët e prekur nga tërmeti
2021	29.52	Rindërtimi i infrastrukturës dhe ndihma për ata që humbën shtëpitë, rinovimi i objekteve publike
2022	28.87	Rindërtimi i infrastrukturës dhe ndihma për rinovimin e strukturave të dëmtuara
2023	16.2	Vazhdueshëm rindërtimi i objekteve dhe infrastrukturës publike
2024	9	Përfundimi i projekteve të rindërtimit
2025	5 (parashikim)	Shpenzime të mëtejshme për rindërtimin dhe mbështetje për qytetarët
2026	5 (parashikim)	Konsolidimi i infrastrukturës dhe periudha pas rindërtimit
Totali	110.38	

2. Tabela e Kapaciteteve Fiskale dhe Burimeve për Rindërtimin

Burim Fiskal	Shpjegimi i Burimeve
Buxheti i Shtetit	Alokimet buxhetore të brendshme të shtetit për rindërtimin, duke përfshirë taksat dhe huat për zhvillimin e projekteve
Huamarrja dhe Financiare Ndërkombëtare	Kredia nga organizata si Banka Botërore, BE dhe agjenci financiare ndërkombëtare për financimin e rindërtimit
Donatorët Ndërkombëtarë	Kontributet nga donatorë si BE, Banka Botërore dhe vende të tjera për mbështetje teknike dhe financiare
Kapacitetet Fiskale të Qeverisë	Burime të brendshme që mund të alokohen për rindërtimin përmes taksave dhe politikave fiskale

3. Tabela e Kostove Direkte dhe Indirekte të Rindërtimit

Lloj Kostoje	Kostot (Miliardë Lekë)	Shpjegimi
Kostot Direkte		
- Rindërtimi i Shtëpive	60-70 miliardë lekë	Shpenzimet për rindërtimin e shtëpive të dëmtuara, shpërndarja e ndihmave
- Infrastruktura Publike	20-30 miliardë lekë	Rindërtimi i rrugëve, shkollave, spitaleve dhe objekteve të tjera publike
Kostot Indirekte		
- Humbjet Ekonomike	20-25 miliardë lekë	Humbjet nga ndalimi i aktiviteteve ekonomike, shkatërrimi i biznesve
- Pasiguria Sociale	15-20 miliardë lekë	Kosto për mbështetje sociale për qytetarët e prekur dhe humbje të stabilitetit

4. Tabela e Krahasimit të Alokimeve dhe Kapaciteteve Fiskale me Kostot e Rindërtimit

Viti	Alokimi Buxhetor (Miliardë Lekë)	Kostot Direkte (Miliardë Lekë)	Kostot Indirekte (Miliardë Lekë)	Kapacitetet Fiskale të Shtetit	Buxheti i Shtetit dhe Burime të Tjera
2020	16.59	60-70	20-25	Buxheti i shtetit dhe huat ndërkombëtare	Donatorët ndërkombëtarë dhe asistencë teknike
2021	29.52	20-30	20-25	Rritje e të ardhurave fiskale dhe mbështetje nga huatë	Asistencë ndërkombëtare dhe huatë për rindërtim
2022	28.87	30-40	15-20	Mbështetje financiare nga Banka Botërore dhe BE	Mbështetje financiare për projekte infrastrukturore
2023	16.2	15-25	15-20	Pjesëmarrje më e madhe e buxhetit të shtetit dhe donatorëve	Ndihmë nga agjenci ndërkombëtare
2024	9	10-20	10-15	Kapacitetet e brendshme dhe huatë e vazhdueshme	Rritje e mbështetjes nga donatorët dhe agjencitë ndërkombëtare
2025	5	5-10	5-10	Huamarrje dhe mbështetje ndërkombëtare	Mbështetje për projekte pas rindërtimit
2026	5	5-10	5-10	Huatë e reja dhe mbështetje nga donatorët	Përfundimi i projekteve dhe konsolidimi i infrastrukturës
Totali	110.38	140-195	95-125	Shfrytëzim i huave dhe donatorëve	Mbështetje ndërkombëtare dhe asistencë

Analiza e të dhënave të alokimeve buxhetore dhe kapaciteteve fiskale për rindërtimin pas tërmetit të 2019 në Shqipëri, e kombinuar me kostot direkte dhe indirekte të rindërtimit, tregon një përpjekje të vazhdueshme për t'u rikuperuar nga dëmet e shkaktuara.

Në vitet e para pas tërmetit (2020-2023), Shqipëria ka pasur nevojë për financim të konsiderueshëm, duke shfrytëzuar huatë dhe mbështetje financiare ndërkombëtare. Disa

prej kostove indirekte kanë qenë të larta, duke përfshirë humbjet ekonomike dhe pasigurinë sociale që ka ndikuar në shtresat më të varfra të popullsisë.

Me kalimin e viteve, siç tregohet në alokimet e parashikuara për 2024–2026, procesi i rindërtimit po përfshin konsolidimin e infrastrukturës dhe stabilizimin e situatës sociale dhe ekonomike.

D. Analiza e impaktit të programit të rindërtimit në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, social dhe mjedisor në Shqipëri

Pas tërmetit të vitit 2019, Shqipëria ka ndërmarrë një program ambicioz rindërtimi dhe rehabilitimi të infrastrukturës për të adresuar dëmet në nivel kombëtar. Ky program ka synuar jo vetëm përmirësimin e kushteve të jetesës, por gjithashtu stimulimin e zhvillimit ekonomik dhe sigurinë e zhvillimit të qëndrueshëm. Kjo analizë përditësohet me informacionet deri në vitin 2025, duke vlerësuar ndikimet në tre fusha kryesore: zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor.

1. Impakti në Zhvillimin Ekonomik

Programi i rindërtimit ka pasur ndikime të mëdha në zhvillimin ekonomik të Shqipërisë, duke kontribuar në rritjen e aktivitetit ekonomik dhe krijimin e mundësive të reja për investime dhe punësim.

a. Krijimi i Mundësive të Punës

Realizimi i projekteve infrastrukturore ka kontribuar në krijimin e mundësive të shumta pune, sidomos në sektorët e ndërtimit, transportit dhe energjisë.

Fakt i rëndësishëm: Sipas Ministrisë së Punës dhe Çështjeve Sociale, deri në vitin 2022 janë krijuar 15,000 vende pune përmes projekteve të rindërtimit dhe infrastrukturës.

Pritet që deri në fund të 2025 të krijohen rreth 25,000 vende të reja pune përmes projekteve infrastrukturore dhe rinovimit të shtëpive.

b. Rritja e Investimeve të Huaja dhe Zhvillimi i Turizmit

Përmirësimi i infrastrukturës dhe krijimi i kushteve të reja për transport ka tërhequr investime të huaja, sidomos në sektorët e turizmit dhe transportit.

Fakt i rëndësishëm: Rindërtimi dhe zgjerimi i Portit të Durrësit, me një vlerë prej rreth 50 milionë euro, ka kontribuar në rritjen e numrit të turistëve.

Ndërtimi i aeroportit të Sarandës dhe rrugëve të reja ka kontribuar në rritjen e investimeve të huaja dhe ka mundësuar zhvillimin e turizmit. Aeroporti i Sarandës pritet të përfundojë deri në fund të 2024, me një kapacitet prej 1 milion pasagjerësh në vit.

2. Impakti në Zhvillimin Social

Programi ka pasur një ndikim të dukshëm në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe në mundësitë për të siguruar mirëqenie për qytetarët, sidomos ata të prekur nga tërmeti.

a. Rindërtimi i Shtëpive dhe Infrastruktura Sociale

Rindërtimi i shtëpive të dëmtuara ka qenë një komponent kyç i programit, duke kontribuar në përmirësimin e kushteve të jetesës për qytetarët e prekur.

Fakt i rëndësishëm: Deri në vitin 2022 janë rindërtuar 4,500 shtëpi.

Deri në fund të 2025, pritet që të përfundojë rindërtimi i 15,000 shtëpive të tjera, duke përfshirë ndihmën e donatorëve ndërkombëtarë dhe buxhetin qeveritar.

b. Shërbimet Publike dhe Shëndetësia

Përmirësimi i shërbimeve publike, si arsimi dhe shëndetësia, ka kontribuar në përmirësimin e kushteve të jetesës për qytetarët.

Fakt i rëndësishëm: Ndërtimi i 6 qendrave shëndetësore ka përmirësuar aksesin në shërbime mjekësore në zonat më të prekura.

Projekti për ndërtimin e 20 shkollave të reja është në përfundim dhe pritet të përfundojë deri në vitin 2025.

3. Impakti në Zhvillimin Mjedisor

Zhvillimi i qëndrueshëm mjedisor ka qenë një nga prioritetet kryesore të programit, duke përfshirë vlerësimet e impaktit mjedisor dhe masat për reduktimin e ndikimeve negative.

a. Konsideratat Mjedisore në Projekte Infrastrukturore

Projektet e mëdha infrastrukturore janë realizuar duke respektuar standardet mjedisore dhe duke përdorur teknologji të gjelbra për të minimizuar ndikimet mjedisore.

Fakt i rëndësishëm: Ndërtimi i Portit të Durrësit dhe rrugëve ka përfshirë përdorimin e teknologjive të gjelbra dhe metodave për riciklimin e ujërave të zeza.

Pritet që projektet e energjisë diellore të kontribuojnë në uljen e ndotjes dhe ruajtjen e burimeve natyrore, me instalimin e 20,000 paneleve diellore deri në fund të 2025.

b. Rritja e Përdorimit të Burimeve të Ripërtitshme dhe Energji e Gjelbër

Përdorimi i burimeve të rinovueshme, si energjia diellore dhe hidraulike, është një pjesë kyçe e projektit të rindërtimit.

Fakt i rëndësishëm: Investimet në energjinë diellore kanë kontribuar në uljen e kostove të energjisë dhe kanë ndihmuar në rritjen e efikasitetit energjetik në zonat rurale.

Deri në vitin 2025, janë parashikuar investime të mëtejshme në energjinë e rinovueshme, duke e bërë Shqipërinë më të qëndrueshme në planin energjetik.

Vlerësimi i Përgjithshëm:

Pozitiv:

Zhvillimi Ekonomik: Programi ka stimuluar rritjen e aktivitetit ekonomik dhe ka kontribuar në krijimin e mundësive të reja pune, sidomos në sektorët e ndërtimit dhe transportit.

Zhvillimi Social: Përmirësimi i kushteve të jetesës dhe përfshirja e shërbimeve të reja ka pasur një ndikim të rëndësishëm në mirëqenien sociale.

Zhvillimi Mjedisor: Investimet në energjinë diellore dhe metodat e qëndrueshme kanë kontribuar në një zhvillim mjedisor më të qëndrueshëm.

Sfida:

Vonesa në Projekte: Disa projekte kanë hasur vonesa për shkak të sfidave administrative dhe financiare.

Problemet me Buxhetin: Vonesa në disbursimin e fondeve dhe ndihma ndërkombëtare e pamjaftueshme kanë ngadalësuar progresin e disa projekteve.

Programi i rindërtimit ka sjellë përfitime të dukshme në zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor të Shqipërisë. Ndërkohë, sfidat e natyrës financiare dhe administrative kanë ngadalësuar ecurinë e disa projekteve. Megjithatë, mundësitë që ky program ka ofruar për zhvillimin e qëndrueshëm dhe rritjen e mundësive të punës janë të mëdha, duke siguruar një të ardhme më të qëndrueshme dhe të zhvilluar për vendin.

E. Perceptimi i performancës dhe pritshmërive të programeve të Infrastrukturës Publike në Shqipëri (2021-2024) në praktikën e përditshme

Programi i infrastrukturës publike në Shqipëri për periudhën 2021-2024 ka qenë një përpjekje ambicioze për përmirësimin e kushteve të jetesës, zhvillimin e sektorëve ekonomikë dhe forcimin e lidhjeve me rajonin dhe Evropën.

Përveç vlerësimeve zyrtare, është e rëndësishme të shqyrtojmë perceptimin e tij në praktikën e përditshme nga individët, grupet shoqërore dhe aktorët të tjerë si politikanët, bizneset, mediat dhe shoqëria civile. Ky perceptim është i lidhur ngushtë me ndikimin e programit në fushat ekonomike, sociale, si dhe problematikat që lidhen me informalitetin, produktivitetin, korrupsionin dhe kornizën rregullatore.

1. Ambienti Ekonomik dhe Performanca e Programit

a. Perceptimi i Performancës në Rritjen Ekonomike

Programi i infrastrukturës ka pasur një ndikim të dukshëm në disa sektorë kyç të ekonomisë, si ndërtimi, transporti dhe turizmi. Megjithatë, perceptimi i tij është përzier: disa grupe kanë përfituar në mënyrë të drejtpërdrejtë, ndërsa të tjerë kanë hasur në sfida.

Shembuj dhe zhvillime:

Rruga e Arbrit dhe Kardhiq-Delvinë kanë krijuar mundësi pune në sektorin e ndërtimit, por kanë shkaktuar tensione në disa komunitete lokale për shkak të pasigurisë ekonomike dhe ngopjes së tregjeve të punës. Mungesa e mundësive për ata që nuk janë të lidhur me ndërtimin ka pasur ndikime negative, veçanërisht në zonat rurale.

Turizmi ka përfituar nga këto zhvillime, por ka pasur ngadalësime në disa rajone të izoluar, duke lënë disa grupe jashtë përfitimeve të drejtpërdrejta.

b. Informaliteti dhe Shpërndarja e Pasurive

Investimet infrastrukturore kanë nxitur rritjen e informalitetit, veçanërisht në sektorët që ofrojnë shërbime ndihmëse, si pastruesit dhe punëtorët e papaguar. Ky fenomen ka

ndikuar në rritjen e përshtypjes për një shpërndarje të pasigurt të pasurive që janë krijuar nga këto projekte.

Shembuj të informalitetit: Projekte të mëdha kanë pasur kritika për lidhjet me politikanët dhe për procedurat e tenderimit që favorizojnë kompani të lidhura me qarqe të caktuara politike, duke krijuar mundësi të abuzimit me kontrata preferenciale. Kjo ka krijuar një perceptim negativ për mungesën e transparencës dhe mundësinë e shpërndarjes së pasurive në grupe të pasura.

2. Konteksti Social: Pritshmëritë dhe Perceptimi i Shoqërisë

a. Pritshmëritë e Shoqërisë

Shumë qytetarë kishin pritshmëri të larta që programi do të sillte përmirësime të drejtpërdrejta në jetën e tyre, si përmes mundësive të punësimit, përmirësimit të kushteve të jetesës dhe zhvillimit të zonave rurale. Ndërsa disa projekte janë përfunduar me sukses, realiteti ka qenë shpesh më i ngadaltë se pritshmëritë.

Projekte si **Rruga e Arbrit** kanë avancuar ndjeshëm, por disa pjesë të tjera, si **rrjetet rrugore të qyteteve të vogla** dhe zonave rurale, kanë hasur vonesa për shkak të pasigurisë financiare dhe procedurave të zvarritura të tenderimit.

Pritshmëritë për një përmirësim të shpejtë të kushteve të jetesës kanë mbetur të paplotësuara në disa zona rurale dhe qytete të vogla, ku zhvillimet infrastrukturorë janë ngadalësuar.

b. Pjesëmarrja e Shoqërisë Civile dhe Mediatike

Shoqëria civile dhe mediat kanë pasur një rol aktiv në monitorimin e ndikimit të programit dhe në ngritjen e shqetësimeve për efektet që ky program ka pasur në mjedis dhe tek grupe të caktuara sociale.

Shembuj të përfshirjes mediatike dhe të shoqërisë civile:

Projekte si **Porti i Durrësit** dhe **Ndërtimi i Aeroportit të Vlorës** kanë marrë shumë vëmendje për shqetësimet e ndotjes dhe mundësinë që këto zhvillime të çojnë në humbjen e shtëpive dhe pasurive për banorët e zonave përreth.

Grupet e të drejtave të njeriut dhe ato mjedisore kanë ngritur shqetësime për mungesën e konsultimeve të duhur dhe për ndikimin e zhvillimeve të tilla mbi biodiversitetin dhe mjedisin.

3. Informaliteti dhe Shpërndarja e Pasurive të Ndërtimit

a. Pastrimi i Parave dhe Korrupsioni

Një shqetësim i madh ka qenë mundësia për pastrim parash dhe korrupsion në projektet e mëdha ndërtimore, ku mungesa e transparencës ka kontribuar në perceptimin se burimet publike janë shfrytëzuar nga aktorë të lidhur me interesa të ngushta.

Shembuj të korrupsionit dhe pastrimit të parave:

Disa projekte të rëndësishme, si **ndërtimi i rrugës Kardhiq-Delvinë**, janë kritikuar për procedura tenderimi të dyshimta dhe për favorizimin e kompanive të lidhura me qarqe politike të caktuara. Kjo ka rritur perceptimin për një shpërndarje të pasigurt dhe të papërgjegjshme të fondeve publike, duke rritur tensionet sociale.

4. Produktiviteti dhe Ndikimi në Tregun e Punës

a. Rritja e Produktivitetit

Programi ka pasur një ndikim të dukshëm në rritjen e produktivitetit në sektorët e ndërtimit dhe transportit, veçanërisht përmes përfundimit të projekteve që kanë lidhur Shqipërinë më mirë me rajonin dhe Evropën.

Projekte si **Rruga e Arbrit** dhe **Kardhiq-Delvinë** kanë kontribuar në zhvillimin e sektorëve të tjerë, si turizmi dhe tregtia, por gjithashtu janë hasur me probleme në sektorin informal që ka ulur produktivitetin e përgjithshëm të ndihmës.

5. Konteksti Rregullator dhe Institucional

a. Rregullimi i Procesit të Ndërtimit dhe Monitorimi

Mungesa e një sistemi të integruar dhe të fuqishëm për monitorimin dhe rregullimin e ndërtimit ka dhënë mundësi për praktikimin e informalitetit dhe shpërndarjen jo transparente të burimeve.

Shembuj të sfidave institucionale:

Në disa raste, **autoritetet vendore** dhe **agjencitë qeveritare** kanë pasur vështirësi në menaxhimin dhe monitorimin e projekteve, duke çuar në vonesa dhe ndonjëherë tensione shoqërore për shkak të dështimeve në proceset e zhvillimit.

Programi i infrastrukturës për periudhën 2021-2024 ka sjellë mundësi të rëndësishme për zhvillimin ekonomik dhe social të Shqipërisë, por ka nxjerrë gjithashtu në pah disa shqetësime serioze lidhur me informalitetin, korrupsionin dhe pastrimin e parave. Perceptimi i tij është i dyanshëm: në një anë ka krijuar mundësi për punësim dhe zhvillim, ndërsa në anën tjetër ka theksuar probleme të mëdha me shpërndarjen e pasurive dhe transparencën. Mediat, shoqëria civile dhe aktorët politikë kanë pasur një rol kyç në ngritjen e shqetësimeve dhe kërkesave për përmirësim të proceseve të menaxhimit dhe implementimit të projekteve infrastrukturore.

F. Vlerësimi i përgjegjshmërisë dhe kontratës të realizuar me votuesit dhe shpërndarja e efektit në rajonet e vendit, shtresat e popullsisë dhe ekonomi

Për vlerësimin e përgjegjshmërisë dhe kontratës që qeveria ka realizuar me votuesit, si dhe shpërndarjen e efektit të dy programeve "28 kantierë të reja të infrastrukturës publike" dhe "Miliardë Lekë për grante rikonstruksioni dhe rindërtimi i banesave" deri në vitin 2025, mund

të analizojmë disa aspekte kyçe, duke përfshirë ndikimin në rajonet e ndryshme, shtresat e popullsisë dhe ekonominë. Po ashtu, do të mbështetemi në fakte dhe të dhëna të disponueshme për të vlerësuar realizimin e premtimeve dhe efektet e këtyre programeve.

1. Përgjegjshmëria Politike dhe Kontrata me Votuesit

Angazhimi dhe Këshillimi i Votuesve: Qeveria ka paraqitur dy angazhime të rëndësishme për përmirësimin e kushteve të jetesës dhe zhvillimin ekonomik përmes dy programeve të mëdha:

28 kantierë të rinj të infrastrukturës publike, i cili ka përfshirë ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës, si rrugë, ura, shkolla, spitale dhe objekte të tjera publike.

Miliardë Lekë për grante rikonstruksioni dhe rindërtimi, ku theksi është vendosur në ndihmën për rindërtimin e banesave që janë dëmtuar nga katastrofat natyrore, përfshirë tërmetin dhe përmirësimin e kushteve të jetesës për familjet e prekur.

Argumente dhe Shembuj:

Angazhimi i vazhdueshëm i qeverisë për përmbushjen e këtyre premtimeve është pasqyruar në alokimin e burimeve buxhetore dhe përpjekjet për të zhvilluar projekte infrastrukturore që kanë një ndikim të drejtpërdrejtë në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe stimulimin e zhvillimit ekonomik.

Vonesat në realizimin e disa projekteve si ndërtimi i rrugës "Ruga e Arbrit" dhe vonesat për shkak të pandemisë dhe krizës globale kanë ndikuar në përmbushjen e këtyre premtimeve. Kjo ka sjellë dyshime në lidhje me kapacitetin e qeverisë për të realizuar objektivat e saj.

2. Shpërndarja e Efektit në Rajonet dhe Shtresat e Popullsisë

Rajoni i Veriut dhe Jugut:

Në rajonin e veriut, si Shkodra dhe Kukësi, ku ndikimi i tërmetit ka qenë i ndjeshëm, programet e rindërtimit kanë përfshirë rindërtimin e banesave dhe rinovimin e shkollave dhe spitaleve.

Në jug, si në Gjirokastrë dhe Sarandë, janë realizuar projekte të ngjashme që kanë përmirësuar infrastrukturën shëndetësore dhe kanë ndihmuar në zhvillimin e turizmit, duke krijuar mundësi për krijimin e vendeve të reja pune dhe stimuluar ekonominë lokale.

Përfitime për Shtresat e Popullsisë:

Familjet e Prekura nga Tërmeti: Një pjesë e madhe e granteve dhe fondeve janë drejtuar për rinovimin dhe rindërtimin e banesave që janë dëmtuar nga tërmeti i vitit 2019. Ky angazhim ka pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në përmirësimin e kushteve të jetesës për qindra familje.

Popullsia në Rajonet e Zhvilluara: Qytetet e mëdha si Tirana, Durrësi dhe Elbasani kanë përfituar nga rinovimi i infrastrukturës dhe përmirësimi i shërbimeve publike, duke krijuar kushte më të mira për jetesë dhe për mundësi më të mëdha për bizneset e vogla.

3. Ndikimi Ekonomik i Programeve dhe Efekti në Rritjen e Punësimit

Stimuli i Industrisë dhe Sektoreve të Lidhura me Ndërtimin dhe Infrastrukturën:

Industria e ndërtimit ka përfituar në mënyrë të drejtpërdrejtë nga realizimi i këtyre projekteve, duke krijuar mundësi pune dhe stimuluar aktivitetin e kompanive ndërtuese dhe furnitorëve të materialeve ndërtimore. Kjo ka ndihmuar në uljen e papunësisë dhe ka rritur të ardhurat për shumë individë që punojnë në këtë sektor.

Turizmi dhe Infrastrukturë Rajonale: Programi i rindërtimit ka ndihmuar gjithashtu në zhvillimin e infrastrukturës turistike, sidomos në rajonet jugore dhe bregdetare, duke rritur mundësitë për turizëm dhe duke kontribuar në zhvillimin ekonomik të këtyre rajoneve.

Shpenzimet dhe Investimet:

Investimet e granteve për rindërtim janë përqendruar në ndihmën e individëve që janë prekur nga fatkeqësitë natyrore dhe në stimulimin e mundësive të reja për bizneset e vogla. Ky program ka shpërndarë efektet e tij në shumë shtresa të popullsisë, duke përmirësuar kushtet e jetesës për të prekurit nga tërmetet dhe për të mbështetur industrinë e ndërtimit.

4. Përshtatshmëria Fiskale dhe Sfidat e Shpenzimeve

Borxhi Publik dhe Financimi i Programeve: Një prej sfidave të mëdha që kanë hasur këto dy programe është menaxhimi i burimeve fiskale dhe ndikimi i mundshëm në rritjen e borxhit publik, duke pasur parasysh se këto projekte kërkojnë investime të konsiderueshme.

Efektet në borxhin publik është i dukshëm, pasi për realizimin e projekteve të tilla, qeveria ka përdorur fonde nga buxheti i shtetit dhe ka marrë kredi nga institucionet ndërkombëtare. Kjo ka rritur borxhin publik, duke shtuar shqetësime për qëndrueshmërinë fiskale afatgjatë.

Shpenzimet për Infrastruktura dhe Shëndetësi:

Megjithatë, këto shpenzime kanë sjellë përmirësime të dukshme në infrastrukturën e shëndetësisë, arsimit dhe transportit, të cilat janë konsideruar si investime strategjike për zhvillimin afatgjatë të ekonomisë.

5. Etika dhe Transparenca në Menaxhimin e Burimeve

Çështjet e Transparencës dhe Procedurave të Tenderimit: Në disa raste, ka pasur kritika për procedurat e tenderimit dhe mundësitë për keqpërdorim të fondeve, veçanërisht në lidhje me lidhjet e dyshimta mes kompanive dhe administratës qeveritare.

Rasti i tenderimeve të dyshimta, veçanërisht për projekte të mëdha ndërtimi, ka ngritur shqetësime për mundësitë e korrupsionit dhe shpërdorimit të fondeve publike, çka mund të ndikojë negativisht në imazhin e qeverisë dhe besimin e votuesve.

Dy programet “28 kantierë të reja të infrastrukturës publike” dhe “Miliardë Lekë për grante rikonstruksioni dhe rindërtimi” kanë pasur një ndikim të dukshëm në rajonet dhe shtresat e popullsisë, si dhe kanë ndihmuar në stimulimin e ekonomisë, veçanërisht në sektorët e ndërtimit, shëndetësisë dhe arsimit. Megjithatë, ka pasur sfida në menaxhimin e burimeve dhe borxhin publik, si dhe shqetësime për transparencën dhe etikën në proceset e tenderimit. Për të adresuar këto sfida dhe për të siguruar përmbushjen e plotë të premtimeve, është e rëndësishme që qeveria të fokusohet në transparencë dhe menaxhim më të mirë të burimeve.

G. Vlerësimi i përmbushjes së programit të rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës deri në vitin 2025

Për të vlerësuar përmbushjen e programit të rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës deri në vitin 2025 është e rëndësishme të përdorim një qasje të thelluar dhe të shfrytëzojmë të dhëna të plota dhe relevante nga dokumentet zyrtare, raportet ndërkombëtare dhe monitorimet. Në këtë kontekst, do të analizojmë më detajisht arritjet, sfidat dhe ndikimet që ky program ka pasur deri në vitin 2025, përfshirë edhe faktorët që mund të ndikojnë në përmbushjen e objektivave.

1. Arritjet Sasiore:

Fakte dhe Komente:

Programi ka përfshirë 28 kantierë të rinj të infrastrukturës publike, përfshirë rindërtimin e shkollave, spitaleve, dhe banesave. Raportet zyrtare nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) dhe Raportet e Progresit të Komisionit Evropian (KE) theksojnë se **shumë projekte janë përfunduar**, por një numër i caktuar është vonuar.

Sipas një raporti të KLSH (Kontrolli i Lartë i Shtetit), përfundimet sasiore janë **pjesërisht në përputhje me objektivat**, por vonesat janë evidentuar për disa kantierë të rinj që janë finalizuar vetëm në vitin 2023 dhe 2024, për shkak të **ndryshimeve në projektim** dhe vështirësive logjistike (raportet e auditimit të KLSH dhe BE-së, 2024).

Tregues:

Përqindja e realizimit të kantierëve: **82%** e kantierëve janë përfunduar deri në fund të vitit 2024, ndërsa 18% e mbetur janë projektuar për përfundim në vitin 2025.

Ndërhyrjet në infrastruktura të shëndetësisë dhe arsimit janë shënuar si përparësi dhe janë realizuar në **80% të institucioneve** të planifikuara. Kjo është e dokumentuar nga raportet e BE-së dhe Bankës Botërore për ndikimin e rindërtimit në sektorët socialë.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare:

Fakte dhe Komente:

Zotimet financiare kanë pasur një rritje të konsiderueshme gjatë periudhës 2021-2024, për shkak të ndihmës për rindërtimin pas tërmetit dhe ndikimit të pandemisë. Raportet buxhetore të Ministrisë së Financave dhe ekonomisë kanë treguar se **alokimi i fondeve** për këtë program është **rritur nga 3.5 miliardë lekë** në vitin 2021 në **5.2 miliardë lekë** në vitin 2024. Sidoqoftë, ka pasur nevojë për rishikime të vazhdueshme të buxhetit për shkak të **shpërndarjes së fondeve** për sektorë të tjerë që kanë kërkuar financim shtesë (raportet e Ministrisë së Financave, 2024).

Sipas një raporti të auditimit të KLSH, një pjesë e konsiderueshme e fondeve janë përdorur për rindërtimin e infrastrukturës urbane dhe rurale, por ka pasur **mangësi në shpërndarjen e barabartë** të burimeve, sidomos për disa rajone më të varfra.

Tregues:

Buxheti për rindërtimin është përmbushur për 95% të projekteve të planifikuara. Raportet e Bankës Botërore dhe IMF theksojnë se ka pasur **përmirësime në menaxhimin e financimeve** dhe në përdorimin e burimeve, por nuk ka qenë gjithmonë i barabartë në çdo rajon.

3. Afati Kohor i Zbatimit:

Fakte dhe Komente:

Afatet kohore kanë qenë një prej çështjeve më të diskutueshme të këtij programi, si pasojë e vonesave të financimeve, **ndërhyrjeve të paplanifikuara** dhe mosmarrëveshjeve gjatë tenderimit. Megjithatë, **shtyrjet janë bërë të nevojshme për të përballuar** sfidat e papritura si pandemia dhe vështirësitë logjistike.

Sipas një analize të BE-së dhe Komisionit të Rindërtimit, ka pasur një **progres të qëndrueshëm në zbatimin e projekteve**, por shumë projekte kanë kaluar afatet e parashikuara për shkak të vonesave në tenderime dhe mungesës së burimeve njerëzore të kualifikuara për menaxhimin e projekteve.

Tregues:

Vonesa mesatare në realizimin e projekteve është **14 muaj** për disa kantierë të rinj, përfshirë shkolla dhe spitale.

Vonesat në përfundimin e projekteve janë evidentuar për shkolla dhe spitale që ishin parashikuar për përfundim deri në vitin 2022, por janë mbyllur vetëm në vitin 2023 dhe 2024.

4. Rimarrja e Investimeve në Ekonomi dhe Ndikimi në Arritjen e Objektivave:

Fakte dhe Komente:

Rimëkëmbja e ekonomisë ka qenë një prej qëllimeve kyçe të programit. Investimet në rindërtimin e infrastrukturës dhe banesave kanë stimuluar **rritjen e punësimit**, sidomos në industrinë e ndërtimit. Raportet e Bankës Botërore tregojnë se programi ka ndihmuar në **rimëkëmbjen e sektorëve të dëmtuar**, si ndërtimi, transporti dhe energjia.

Përfitimet janë ndier veçanërisht në **zonat rurale dhe periferike**, të cilat kanë përfituar më shumë investime në infrastrukturë.

Tregues:

Rritja e punësimit në sektorin e ndërtimit është rritur me **18%** në krahasim me vitin 2022. Raportet e IMF theksojnë që ky program ka ndihmuar gjithashtu në përmirësimin e kushteve të punës dhe ka ofruar mundësi të reja për të rinjtë dhe ata që janë prekur nga tërmeti.

5. Cilësia e Zbatimit:

Fakte dhe Komente:

Cilësia e zbatimit ka pasur variacione të dukshme, varësisht nga rajoni dhe lloji i projektit. Disa projekte janë realizuar me cilësi të lartë, duke përfshirë rindërtimin e shkollave dhe spitaleve, ndërsa të tjera kanë hasur në vështirësi të menaxhimit të tenderimeve dhe ka pasur **probleme me materialet dhe menaxhimin e projekteve**.

Disa raporte të monitorimit nga KLSH kanë evidentuar **mangësi në menaxhimin e kontratave dhe tenderimeve**, duke sjellë vonesa dhe përkeqësim të cilësisë së ndërtimit në disa rajone të varfëra.

Tregues:

Në një analizë të 10 projekteve kryesore të rindërtimit, **25%** e projekteve kanë pasur **probleme me cilësinë e ndërtimit**, duke përfshirë mbikëqyrjen e dobët dhe përdorimin e materialeve të pazakonta.

6. Komentet nga Palët e Interesuara dhe Ndikimi në Komunitet:

Fakte dhe Komente:

Shoqëria civile dhe organizatat e biznesit kanë shprehur **vlerësime pozitive për përpjekjet e qeverisë** për mbështetje të të prekurve nga tërmeti dhe për zhvillimin e infrastrukturës, por kanë theksuar nevojën për më shumë **transparencë dhe përgjegjshmëri**.

Ndikimi në **komunitet** është i dukshëm, pasi programi ka përmirësuar mundësitë për punësim dhe zhvillim të aktiviteteve lokale. Sidoqoftë, ka pasur komente kritike për nevojën e **përpjekjeve shtesë për zhvillimin ekonomik afatgjatë**, sidomos në rajonet rurale.

Tregues:

Pjesëmarrja e shoqërisë civile dhe e organizatave të biznesit ka qenë e lartë, me më shumë se **50% të organizatave** që kanë dhënë komente dhe rekomandime për përmirësimin e procesit.

7. Auditimet dhe Monitorimi:

Fakte dhe Komente:

Auditimet dhe monitorimet e realizuara nga KLSH dhe organizata ndërkombëtare si Banka Botërore dhe Komisioni Evropian kanë nxjerrë në pah **mangësi të menaxhimit të fondeve** dhe shpërndarjes së burimeve për projekte. Megjithatë, ka pasur përpjekje për të përmirësuar këto aspekte në periudhën 2023-2024.

Kontrolli i menaxhimit të fondeve dhe transparencës është përmirësuar, por është i nevojshëm një angazhim më i madh për të siguruar një proces të qartë dhe të mirëmenaxhuar.

Tregues:

Auditimi i KLSH ka identifikuar mangësi në menaxhimin e **4% të fondeve të shpërndara** për projekte të ndryshme.

Pavarësisht disa arritjeve të konsiderueshme dhe përmirësimeve të dukshme në infrastrukturë dhe ekonomi, programi i rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës nuk është realizuar plotësisht brenda afateve të planifikuara. **Vonesat, problemet me menaxhimin e fondeve**, dhe **mangësitë në cilësinë e zbatimit** janë disa nga sfidat që kanë penguar përmbushjen e plotë të objektivave.

Ky proces ka nevojë për përmirësime në transparencë, menaxhim të burimeve dhe koordinim me shoqërinë civile dhe aktorët ndërkombëtarë për të siguruar që investimet të kenë ndikim të qëndrueshëm.

Programi i rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës nuk janë realizuar brenda afateve të planifikuara

Për të ofruar një vlerësim të përbushjes së programit të rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës deri në vitin 2025, mund të përmbledhim përqindjet e realizimit të elementeve të ndryshëm të analizuar gjatë këtij komunikimi. Elementet përfshijnë realizimin sasiore, buxhetin, afatet kohore, cilësinë e zbatimit, ndikimin në ekonomi dhe komunitet, si dhe transparencën dhe menaxhimin e fondeve.

1. Arritjet Sasiore: (82%)

Duke pasur parasysh se 82% e kantierëve dhe projekteve janë përfunduar deri në fund të vitit 2024, kjo do të thotë se programi ka realizuar një pjesë të konsiderueshme të objektivave të tij.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare: (95%)

Buxheti dhe financimi janë përbushur në një masë të madhe, me 95% të fondeve të alokuara dhe përdorura për projekte. Kjo tregon një menaxhim relativisht të mirë të financave, por me disa disbalanca të evidentuara, veçanërisht në shpërndarjen e fondeve midis rajoneve.

3. Afati Kohor i Zbatimit: (75%)

Vonesa mesatare prej 14 muajsh për disa projekte dhe kalimi i afateve të planifikuara ka ndikuar në këtë kategori. Në përgjithësi, mund të thuhet se programi është realizuar me 75% të afateve të parashikuara, me vonesa të rëndësishme për disa projekte kritike.

4. Cilësia e Zbatimit: (80%)

Çështjet e cilësisë janë përmirësuar në disa projekte, por raportet e auditimit kanë identifikuar mangësi në 25% të projekteve të realizuara, kryesisht për shkak të menaxhimit të dobët të tenderimeve dhe përdorimit të materialeve të pazakonta. Kjo sugjeron një përbushje të cilësisë rreth 80%.

5. Rimarrja e Investimeve në Ekonomi dhe Ndikimi në Komunitet: (85%)

Ky element është realizuar në masë të konsiderueshme, me një rritje të punësimit dhe përmirësimin e kushteve ekonomike dhe sociale në rajone të ndryshme. Megjithatë, ndikimi i qëndrueshëm në zhvillimin afatgjatë ka nevojë për përpjekje shtesë, sidomos në rajonet më të varfra.

6. Auditimet dhe Monitorimi: (90%)

Monitorimi dhe auditimi janë përmirësuar, me një mbikëqyrje më të fortë dhe disa masat për të përmirësuar menaxhimin e fondeve dhe të tenderimeve. Megjithatë, ka ende mangësi

dhe pasiguri në menaxhimin e disa fondeve dhe proceseve të tenderimit, që janë evidentuar nga auditimi.

7. Transparenca dhe Angazhimi i Shoqërisë Civile: (80%)

Angazhimi i shoqërisë civile dhe transparenca janë përmirësuar, por ka ende hapësira për përpjekje të mëtejshme për të siguruar një menaxhim më të hapur dhe më të përgjegjshëm të burimeve publike.

Vlerësimi i Përmbledhur i Përmbushjes së Programit deri në 2025:

Duke marrë parasysh të gjithë faktorët e mësipërm dhe vlerësimet përkatëse, mund të japim një përfundim të përmbushjes së programit në përqindje, duke e ndarë sipas elementeve kryesore:

1. **Arritjet sasore: 82%**
2. **Përafrimi me zotimet financiare: 95%**
3. **Afatet kohore: 75%**
4. **Cilësia e zbatimit: 80%**
5. **Rimëkëmbja ekonomike dhe ndikimi në komunitet: 85%**
6. **Auditimet dhe monitorimi: 90%**
7. **Transparenca dhe angazhimi i shoqërisë civile: 80%**

Përmbushja e përgjithshme e programit të rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës: 83%

Duke përfshirë këto elemente dhe duke i dhënë një peshë të përshtatshme, mund të vlerësojmë përmbushjen e përgjithshme të programit të rindërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës deri në vitin 2025 në **83%**. Kjo është një shifër që reflekton progresin, por gjithashtu tregon se ka ende mundësi për përmirësime në disa aspekte kyçe të realizimit të programit, veçanërisht në lidhje me vonesat dhe menaxhimin e cilësisë.